

ЗВІТ
про результати діяльності
громадської організації
«Чугуївська правозахисна група»
в 2016 році

ЗМІСТ

1. Місія та завдання організації
2. Послуги, які надає організація
3. Проведена робота та інформація про реалізовані проекти
4. Успішні історії
5. Співпраця із засобами масової інформації
6. Інформація про партнерів (коаліції, мережі, рухи)
7. Контакти

МІСІЯ ТА ЗАВДАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ

Чугуївська правозахисна група (ЧПГ) була зареєстрована як окрема юридична особа у квітні 2011 р., хоча вона була відома як правозахисна група у м. Чугуїв ще з 2006 р.

Мета діяльності Групи: дотримання в Україні прав людини і громадянина, які проголошені міжнародними угодами і закріплені в Конституції України. Організація створена, щоб надавати допомогу особам, чії права та основні свободи порушені, незалежно від громадянства, статі, національності, віросповідання, політичних та інших переконань, місця проживання.

Основні завдання Чугуївської правозахисної групи:

- збір та оприлюднення інформації щодо порушень прав людини та основоположних свобод і правову ситуацію з дотримання людини та основних свобод людини;
- надання інформації щодо порушення прав людини зацікавленим фізичним та юридичним особам, засобам масової інформації;
- проведення громадських розслідувань фактів порушень прав людини та основоположних свобод;
- правове просвітництво, пропаганда правозахисних ідей, міжнародних стандартів прав людини та основоположних свобод;
- експертиза чинного законодавства та законопроектів згідно загально визнаним міжнародним правовим нормам;
- організація громадських приймалень, консультаційних центрів, зокрема юридичних клінік;
- звернення, з урахуванням чинного законодавства, в законодавчі, виконавчі та судові органи, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації з питань, що стосуються прав та основних свобод людини;
- організація проведення та участь у заходах, конференціях, зборах тощо з прав та основоположних свобод людини;
- підтримка процесу становлення та розвитку українського правозахисного руху;
- розробка, фінансування, реалізація та координація з органами влади, управління, державними установами, а також з іншими громадськими об'єднаннями проектів та програм, які відповідають, інтересам групи;
- видання та розповсюдження безкоштовної періодичної та іншої поліграфічної продукції для виконання статутних завдань;
- створення та видавництво безкоштовних навчально-методичних матеріалів та посібників;
- надання безкоштовної методичної, методологічної та юридичної допомоги;
- розробка проектів нормативних та інших документів для органів місцевого самоврядування;
- моніторинг дотримання законодавства при проведенні виборів і референдумів;
- громадський моніторинг проявів корупції.

З 2011р. ЧПГ почала моніторинг ключових прав людини. Проводиться відстеження порушень свободи слова та доступу до інформації, проведення громадських розслідувань цих порушень (ряд з них був цілком успішним), вивчення відповідного законодавства.

Члени ЧПГ беруть участь як лектори та тренери в численних семінарах та інших правоосвітніх заходах щодо дотримання прав людини та запобігання корупції.

Сьогодні до складу ЧПГ входять понад 30 чоловік – юристи, журналісти, історики, філологи, вчителі, студенти. Організація має свої офіси у Харкові, Чугуєві, Балаклі, Ізюмі, Куп'янську, Печенігах та Шевченковому Харківської області.

З моменту створення організації беззмінним головою ЧПГ був Роман Лихачов – адвокат, член Харківської правозахисної групи, Центру правових та політичних досліджень «ДУМА», Асоціації правників України, співавтор підручника з правознавства для школярів. З огляду на те, що Р. Лихачова було обрано очільником Мережі антикорупційних центрів, за його ініціативою у листопаді 2016 року відбулася ротація керівних органів Чугуївської

правозахисної групи, і головою ЧПГ обрали Орису Пекареніну – юриста, досвідченого правового експерта.

ПОСЛУГИ, ЯКІ НАДАЄ ОРГАНІЗАЦІЯ

ЧПГ одночасно веде роботу в 3-х напрямках:

- допомога особам, чий права порушені, громадські розслідування фактів порушення прав людини;
- правове просвітництво, пропаганда правозахисних ідей через публічні заходи і видавничу діяльність;
- аналіз стану з правами людини в Україні (насамперед громадянськими правами і свободами).

Також одним із профільних напрямків діяльності організації останнім часом стало запобігання корупції.

Фахівці організації надають громадянам безоплатну первинну правову допомогу, що включає такі види правових послуг:

- 1) надання правової інформації;
- 2) надання консультацій і роз'яснень з правових питань;
- 3) складення заяв, скарг та інших документів правового характеру (крім документів процесуального характеру);
- 4) надання допомоги в забезпеченні доступу особи до вторинної правової допомоги та медіації.

Також у випадках, коли справа стосується грубих порушень прав людини, ЧПГ надає й безоплатну вторинну правову допомогу, що включає такі види послуг:

- 1) правовий захист;
- 2) здійснення представництва інтересів осіб у судах, інших державних органах, органах місцевого самоврядування;
- 3) складення документів процесуального характеру.

Крім того, з організацією співпрацюють фахові психологи, які надають психологічну допомогу, зокрема, внутрішньо переміщеним особам та учасникам бойових дій (бійцям АТО).

Члени організації мають значний досвід у проведенні моніторингових кампаній, анкетувань, глибинних інтерв'ю та фокус-груп, здійсненні медіа-супроводу правозахисних проєктів тощо.

Також представники ЧПГ надають експертну допомогу у розробці нормативних актів для органів місцевого самоврядування, зокрема, щодо попередження корупції, навчають громадських активістів проведенню антикорупційних досліджень.

На сьогоднішній день Чугуївська правозахисна група має в своєму арсеналі понад 50 видань (буклетів, пам'яток, посібників) правового спрямування. Організація виступила засновником газети «Правова позиція», що видається та поширюється на теренах Харківської області.

ПРОВЕДЕНА РОБОТА ТА ІНФОРМАЦІЯ ПРО РЕАЛІЗОВАНІ ПРОЕКТИ

Ми не боїмося труднощів, а допомагаємо їх долати правовим шляхом.

Роман Лихачов, провідний аналітик ЧПГ

Внаслідок анексії Росією АР Крим та втрати контролю над частиною території Донецької та Луганської областей в Україні з'явилися велика кількість людей, які змушені залишити місця свого постійного проживання і переселитись до інших регіонів України, в тому числі – до Харківщини. Тому, починаючи з 2015 року, Чугуївська правозахисна група стратегічним напрямком своєї діяльності обрала саме роботу з внутрішньо переміщеними особами.

В рамках проекту **«Надання правової підтримки внутрішньо переміщеним особам на території Харківської області на системному рівні»**, що реалізовувався ЧПГ за підтримки Програми розвитку ООН, з грудня 2015 року по січень 2016 року було організовано надання безоплатної правової допомоги вимушеним переселенцям, які прибули на територію Харківської області із зони проведення Антитерористичної операції. Надання допомоги здійснювалося на базі приймалень Чугуївської правозахисної групи у Харкові, Чугуєві, Куп'янську, смт Шевченкове та смт Печеніги, а також в телефонному режимі, шляхом прийняття дзвінків на телефон «гарячої лінії» +38-097-179-38-22. Також проводилися виїзні консультації.

За вказаний період до фахівців Чугуївської міськрайонної громадської організації «Чугуївська правозахисна група» звернулося 922 особи. Безпосередньо за юридичною допомогою 873 особи.

З них до стаціонарних офісів звернулося – 643 осіб. За телефоном – 47 особи. На виїзних консультаціях – 183 осіб.

Питання, з яким найчастіше зверталися внутрішньо переміщені особи стосувалися оформлення соціальних виплат різного характеру, відновлення втрачених документів, порядок отримання субсидій на сплату комунальних послуг, порядку стягнення аліментів та стягнення заборгованостей по зарплатам, пенсіям та іншим платежам.

Багато людей зверталося за допомогою в подачі заявки на отримання перепустки до зони АТО, щоб відвідати своїх рідних, які по різних причинах залишилися там чи забрати необхідні речі.

Юристами ЧПГ було підготовлено 16 заяв до суду та 26 скарг від внутрішньо переміщених осіб до органів влади й місцевого самоврядування, правоохоронних органів.

Було проведено 15 тренінгів та 15 практичних занять для внутрішньо переміщених осіб. У вказаних заходах взяло участь 223 особи.

Крім того, налагоджено співпрацю з місцевим Координаційним центром з надання правової допомоги задля забезпечення доступу внутрішньо переміщених осіб до вторинної правової допомоги.

Для охоплення більшої кількості внутрішньо переміщених осіб, ми розпочали проводити скайп-консультації для ВПО, які знаходяться у найвіддаленіших населених пунктах. Вказаний спосіб є досить ефективним та допомагає надати допомогу без затрат значної кількості часу та коштів на поїздки.

Наприкінці 2015 – на початку 2016 рр. за підтримки програмної ініціативи «Громадське здоров'я» Міжнародного фонду «Відродження» ЧПГ реалізовувала проект **«Громадський центр з оцінки якості медичної допомоги внутрішньо переміщеним особам»**. Цільовою аудиторією проекту були внутрішньо переміщені особи, які тимчасово перебувають у Харківській області та потребують допомоги як особи, що мають серйозні хронічні захворювання (онкологічні, інфекційні, ВІЛ/СНІД, гепатити, туберкульоз, цукровий діабет, наркозалежність тощо) психіатричні та неврологічні захворювання, або інвалідність, тобто які потребують регулярного спеціалізованого лікування та безперервного вживання медикаментів. Протягом жовтня 2015 – березня 2016 року на території Харківської області Громадським центром з оцінки якості медичної допомоги внутрішньо переміщеним особам ЧПГ були

виявлені порушення в доступі до медичної допомоги та життєво-необхідних лікарських засобів для внутрішньо переміщених осіб та на основі цього підготовлено відповідні рекомендації з метою кращого забезпечення ВПО медичною допомогою, лікарськими засобами та виробами медичного призначення.

З лютого 2016 року на базі міськрайонної громадської організації «Чугуївська правозахисна група» було організовано роботу **«Громадського центру з оцінки проявів дискримінації відносно внутрішньо переміщених осіб на території Харківської області»** – за підтримки Бюро з демократичних інститутів і прав людини ОБСЄ.

Протягом десяти місяців люди зверталися до ЧПГ та скаржилися на безпричинне негативно-упереджене ставлення до них. Причому як з боку місцевого населення, так і держустанов.

Здійснення моніторингу дотримання права на рівність внутрішньо переміщених осіб в Харківській області шляхом анкетування, направлення інформаційних запитів, проведення фокус-груп та інтерв'ювання, моніторинг ЗМІ та оголошень, створення єдиної інформаційної бази і виявлення та систематизація проявів порушення права на рівність внутрішньо переміщених осіб надало можливість зробити ряд висновків щодо наявності проявів дискримінації у певних сферах та причин цих проявів.

Крім того, завдяки проведеному моніторингу, було виявлено основні категорії внутрішньо переміщених осіб, які найбільше страждають від дискримінації та райони, де дискримінація проявляється більш виражено.

У процесі проведення моніторингу було отримано багато інформації від службовців органів влади, органів місцевого самоврядування та правоохоронних органів, роботодавців, місцевих жителів та самих внутрішньо переміщених осіб.

Фахівці ЧПГ відразу розділили проект на умовні дві частини. Це було зроблено для того, щоб подивитися динаміку – як змінюється ситуація, і щоб представити попередні результати моніторингу та відповідні рекомендації, що, в свою чергу, сприяло зміненню ситуації на краще.

Крім того, було підготовлено методичний посібник, який містить багато інформації щодо того, що таке дискримінація, як вона проявляється та як боротися з проявами дискримінації. Вказаний матеріал був надісланий до органів державної влади та місцевого самоврядування, а також розповсюджений серед внутрішньо переміщених осіб.

У квітні – серпні 2016 року ЧПГ здійснювала діяльність в рамках проекту **«Центр забезпечення ВПО правовою інформацією»**, через випуск друкованого ЗМІ – бюлетеня «ПОЗИЦІЯ», роботу багатопрофільного інформаційного ресурсу «Захист прав вимушених переселенців» та Інформаційно-юридичного ресурсного Центру «ПОЗИЦІЯ», за підтримки ГО «Центр Соціальна Дія» в ході реалізації проекту «Розвиток регіональної мережі на підтримку вимушених переселенців» за сприяння посольства Королівства Нідерландів.

Були проведені круглі столи у трьох районах Харківської області, аби з'ясувати думку журналістів, представників органів державної влади та органів місцевого самоврядування щодо проблем із висвітленням інформації про внутрішньо переміщених осіб.

Проведи фокус-групові дискусії з переселенцями, щоб дізнатися їх думку щодо висвітлення інформації про них у ЗМІ. Дізналися, яку інформацію вони хотіли би бачити у ЗМІ, яким ЗМІ вони надають перевагу.

Чугуївською правозахисною групою було організовано серію тренінгів-навчання для журналістів, редакторів та фрілансерів місцевих ЗМІ. Тренінги були направлені на протидію проявам «мови ворожнечі» та дискримінації у публікаціях.

Бюлетень «ПОЗИЦІЯ. Права вимушених переселенців» (усього вийшло 10 випусків газети) розповсюджувався на всій території Харківської області через партнерів та бенефіціарів. Слід зазначити, що дане видання було започатковано членами й волонтерами організації ще наприкінці 2015 року, та протягом кількох місяців випускалося за рахунок власних ресурсів ЧПГ.

Випуск друкованого ЗМІ для ВПО дозволив забезпечити їх постійною оновлюваною інформацією про зміни у чинному законодавстві, ознайомити з належними їм правами,

забезпечити консультативними матеріалами з найбільш розповсюджених правових питань вимушених переселенців.

ЧПГ було започатковано і власний інформаційний ресурс у вигляді Інтернет-сайту <http://www.pereselenci.kh.ua/>. На даному ресурсі розміщена інформація з найрізноманітніших питань; аналітичні звіти і дослідження; власні аналітичні матеріали і прогнози.

Масштабною була й діяльність з надання допомоги внутрішньо переміщеним особам в рамках проекту **«Станція Чугуїв – консультативний та інформаційний центр для ВПО»**, що реалізовувався ЧПГ протягом квітня – вересня 2016 року, за підтримки програмної ініціативи «Громадські ініціативи нової України» Міжнародного фонду «Відродження».

Було проведено 7 круглих столів та спільних зустрічей із представниками органів державної влади та місцевого самоврядування, волонтерськими групами та організаціями. На зустрічах обговорювалися основні проблеми, з якими зіштовхуються внутрішньо переміщені особи та можливі шляхи їх вирішення

Юристом було надано 689 консультації тільки в офісі Центру. Також консультації юриста надавалися на виїзних прийомах – було проведено 12 виїздів до 27 населених пунктів, які знаходяться у найвіддаленіших куточках Чугуївського, Печенізького та Шевченківського районів. Також проведено 12 скайп-консультацій, в ході яких проконсультовано 63 особи.

Підготовлено 59 заяв/скарг до органів соціального захисту населення Чугуївського, Печенізького та Шевченківського районів та до органів Пенсійного фонду.

Було підготовлено 37 заяв до суду. З них 9 які стосувалися встановлення фактів, що мають юридичне значення (факт смерті, народження, укладення шлюбу на непідконтрольній території), 11 стосувалися відновлення виплат пенсій, 6 – відновлення соціальних виплат, 7 – стосувалися сімейних відносин (стягнення аліментів, розлучення, позбавлення батьківських прав), 4 стосувалися визнання права власності на майно.

Було проведено 6 тренінгів/семінарів. Крім пара-юристів та юристів органів державної влади та місцевого самоврядування на тренінги приходили і переселенці, які бажали дізнатися про свої права та як їх відстоювати. В тренінгах взяло участь 250 учасників.

Крім того, надавалася психологічна допомога. Проконсультовано 359 внутрішньо переміщених осіб. Як правило, за допомогою зверталися жінки або батьки приводили дітей. 17 із внутрішньо переміщених осіб були направлені для проходження лікування у лікарні.

У кожного може відрізнятись думка про події, які відбуваються на сході країни, частина має деякі побоювання в зв'язку з тим, що відтепер поруч з ними живуть люди, яких вони раніше не бачили і погано знають, хтось просто не задоволений ситуацією в країні. Тому Чугуївська правозахисна група у червні – серпні 2016 року взялася за реалізацію проекту **«Школа з налагодження ефективного діалогу серед жителів Чугуївського району»**, за сприяння Харківської правозахисної групи та за підтримки Міністерства закордонних справ Федеративної Республіки Німеччина.

В рамках проекту було проведено 5 форум-театрів, за участі місцевих жителів, внутрішньо переміщених осіб та учасників АТО для висвітлення проблеми можливого конфлікту у суспільстві.

Крім того було створено громадський клуб, де учасники АТО, внутрішньо переміщені особи, місцеві жителі та представники органів місцевої влади змогли обговорювати проблеми, виговоритись, знайти шляхи для подолання можливого конфлікту. Учасники самі шляхом діалогів приходили до вирішення проблемних питань та знаходили спільну мову один з одним. Таких засідань громадського клубу було 5.

Було проведено три випуски бюлетеня (газети) «Позиція», в якій висвітлювали успішні історії та публікувати статті з рекомендаціями, щодо вирішення проблемних ситуацій. Висвітлювати останні зміни у законодавстві.

В рамках проекту було виготовлено інформаційні буклети із висвітленням найбільш поширеніших питань та можливостей їх вирішення та розповсюджено їх у найбільш людних місцях.

Було проведено 6 виїздів мобільних бригад до сіл/селищ, щоб по-перше провести моніторинг ситуації, по-друге знайти лідерів серед місцевих жителів, ВПО та учасників АТО для вирішення загальних проблем.

Також було проведено три круглих столи для обговорення проблемних питань – за участі місцевих чиновників, представників внутрішньо переміщених осіб та колишніх бійців АТО.

Паралельно Чугуївська правозахисна група розробила концепцію діяльності **«Центру інтеграції первинної і вторинної безоплатної правової допомоги на рівні територіальних громад Чугуївського та Печенізького районів Харківської області»**. Вказаний проект знайшов підтримку програмної ініціативи «Права людини та правосуддя» Міжнародного фонду «Відродження» в рамках проекту «Доступна та якісна правова допомога в Україні», що впроваджується Канадським бюро міжнародної освіти за підтримки Уряду Канади.

Системні заходи, розроблені експертами ЧПГ, були спрямовані на налагодження тристоронньої співпраці між місцевими центрами з надання безоплатної вторинної правової допомоги, громадськими організаціями та органами місцевого самоврядування/місцевої влади, що надають безоплатну первинну та вторинну правову допомогу – задля покращення доступу представників вразливих верств мешканців громад до правосуддя. Зокрема, до якісної безоплатної правової допомоги, виходячи з існуючих потреб громад Чугуївського та Печенізького районів Харківської області.

Центр інтеграції протягом лютого – листопада 2016 р. надав юридичну допомогу 728 заявникам, що безпосередньо звернулися до приймальні або отримали консультації під час виїзних прийомів та за допомогою Skype. Понад 200 мешканців Печенізького району звернулися до приймалень в смт. Печеніги. Це означає, що більше 700 осіб реалізували своє право на безоплатну правову допомогу через отримання необхідної правової інформації від фахівців Центру.

Завдяки проведенню виїзних прийомів, «Днів правової допомоги ветеранам» та особистого прийому з правових питань вимушених переселенців і підоблікових кримінально-виконавчої інспекції, безоплатною правовою допомогою були охоплені вразливі верстви мешканців Чугуївського та Печенізького районів Харківської області – люди похилого віку та пенсіонери, діти війни та ветерани, вимушені переселенці, засуджені особи.

Протягом реалізації проекту юристами Центру було проведено 9 юридичних консультацій підоблікових КВІ. Також, 1 раз на місяць у п'ятницю проходив «День правової допомоги ветеранам», під час якого спеціалісти Центру проводили прийом людей похилого віку в приміщеннях Печенізької селищної ради та Чугуївської районної організації ветеранів України. Регулярно проводилися Skype-консультації з правових питань через мережу Чугуївської центральної районної бібліотеки – у 7 бібліотеках району. Разом з юристами центру консультації проводили представники Чугуївського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги.

Також юристами Центру кожного тижня здійснювався виїзний прийом громадян у сільських та селищних радах Чугуївського та Печенізького районів Харківської області. Так, протягом 10 місяців реалізації проекту були відвідані наступні населені пункти Харківської області:

- Введенська, Есхарівська, Кочетоцька, Малинівська, Новопокровська та Чкаловська селищні ради Чугуївського району;
- Базаліївська, Великобачанська, Волохово-Ярська, Граківська, Зарожненська, Іванівська, Кам'яноярська, Коробочкинська, Леб'язька, Мосьпанівська, Старогнилицька, Старопокровська та Юрченківська сільські ради Чугуївського району;
- Артемівська, Борщівська, Мартівська, Ново-Бурлуцька сільські ради Печенізького району.

Було розроблено карти суб'єктів надання первинної правової допомоги на рівні територіальних громад Чугуївського та Печенізького районів Харківської області задля налагодження механізмів ефективної переадресації.

В рамках реалізації проекту Чугуївською правозахисною групою разом з Чугуївським місцевим центром з надання вторинної правової допомоги було випущено 4 інформаційні буклети: «Ти і поліція», «Що таке безоплатна вторинна правова допомога?», «Як отримати вторинну правову допомогу?», «Хто має право на безоплатну первинну правову допомогу та Хто звільнений від

сплати судового збору». Також було підготовлено та випущено «Посібник з надання первинної правової допомоги».

В ході діяльності Центру було проведено семінари і тренінги для волонтерів, юристів та параюристів відповідних органів та установ, що надають безоплатну правову допомогу. Метою даних заходів було підвищення рівня фахової освіченості відповідних спеціалістів в наданні безоплатної правової допомоги – задля надання жителям Чугуївського та Печенізького районів Харківської області можливості отримувати висококваліфіковану безоплатну правову допомогу від правників різного профілю.

А в серпні 2016 року Чугуївська правозахисна група та Чугуївський місцевий центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги провели робочу зустріч, в результаті якої було підписано Меморандум про спільну діяльність щодо надання безоплатної правової допомоги. Головною метою Меморандуму є надання інтегрованої безоплатної правової допомоги малозабезпеченим категоріям громадян.

У 2016 році Чугуївська правозахисна група продовжила діяльність із підвищення рівня прозорості, відкритості в органах місцевого самоврядування, розпорядників публічних коштів.

Так, в рамках проекту **«Підвищення рівня відкритості, прозорості, доброчесності формування та використання коштів бюджету розвитку територіальних громад міст Чугуєва та Куп'янська Харківської області»** за підтримки програми «Громадянське суспільство та ЗМІ – за прозорі місцеві бюджети!», що виконується Одеською обласною організацією «Комітету виборців України», Фундації «Відкрите суспільство» та громадським партнерством «За прозорі місцеві бюджети!» за фінансової підтримки Європейського союзу та Посольства Фінляндії в Україні» членами ЧПГ здійснювався моніторинг використання комунального майна, перевірялись угоди (на предмет законності рішень органів місцевого самоврядування) щодо відчуження земельних ділянок і комунального майна, громадяни залучались до участі в бюджетному процесі, перевірялись декларація посадовців органів місцевого самоврядування тощо.

До червня 2016 року в рамках діяльності громадського «Центру контролю за використанням бюджетних коштів»:

- проведено аналіз індексу участі, прозорості та доброчесності в діяльності Чугуївської міської ради;
- ініційовано запровадження електронних петицій у м. Чугуєві;
- розроблено Положення про здійснення закупівель товарів і послуг виконавчими органами, комунальними закладами, установами та підприємствами Чугуївської міської ради у системі електронних державних закупівель ProZorro;
- випущено незалежну від органів влади газету «ПОЗИЦІЯ»;
- створено та опубліковано Базу всіх комунальних підприємств/установ Харківської області з їх ЄДРПОУ, прізвищами керівників, адресами – для зручності роботи активістів;
- підготовлено та видано накладом у 1 000 примірників буклет «Участь громадськості в бюджетному процесі та контролі за ним»;
- виявлено факти перерахування бюджетних коштів фіктивним підприємствам у Харківському та Дергачівському районах;
- проведено громадське розслідування з приводу перерахування субвенції за пільговиків, які використовують громадській транспорт у Куп'янську;
- виявлено надмірне витрачання бюджетних коштів в Чугуївському «Культурному центрі «Імідж»;
- здійснено моніторинг доброчесності, прозорості та відкритості державних закупівель для навчальних закладів відділами освіти Балаклійської РДА, Шевченківської РДА, Куп'янської РДА та Куп'янської міської ради (за результатами було подано заяви до правоохоронних органів про відкриття кримінальних проваджень на уповноважених осіб відділів освіти, по трьом заявам було внесено відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань та розпочато офіційне розслідування за ст. 364 ККУ);

- ініційовано відкриття низки кримінальних проваджень, зокрема – за фактом надання Чугуївською міськрадою права викупу підвального приміщення багатоквартирного будинку без згоди всіх співвласників – мешканців дому, та подано адміністративний позов до суду;
- внесено зміни до локальних актів Чугуївської міської ради, завдяки чому сесії міськради стали відкритими для громадян (раніше потрібно було проходити попередню реєстрацію);
- зменшено земельний податок з 2% на 0,02% на території м. Чугуєва та Чугуївського району Харківської області;
- досягнуто зниження рівня корупції в сфері відчуження та оренди комунального майна, завдяки оскарженню з боку ЧПГ незаконних рішень.

Також фахівцями ЧПГ реалізовується проект **«Захист прав селян-власників земельних ділянок у Чугуївському, Печенізькому та Шевченківському районах Харківської області, подолання корупції в сфері земельних відносин»**, що впроваджується за підтримки Фонду сприяння демократії Посольства США в Україні. Метою проекту є посилення правових можливостей, сприяння правовому захисту та доступу до правосуддя незаможних селян-власників земель сільськогосподарського призначення у Чугуївському, Печенізькому та Шевченківському районах Харківській області через організацію роботи Ресурсного центру, наповнення місцевих бюджетів, додаткові кошти яких можна направити на вирішення проблем сільських громад, подолання корупції у земельній сфері.

Протягом вересня-жовтня 2016 року було проведено щоденні прийоми в офісах Ресурсного центру. Правовими консультаціями та роз'ясненнями загалом було забезпечено 365 осіб, з яких 136 осіб звернулось до офісу у м. Чугуєві; 58 осіб – в смт Печеніги; 71 особа звернулася в офіс в смт Шевченкове.

Також створено «гарячу» телефонну лінію, проведено 25 виїзних консультацій у сільських радах, надаються Skype-консультації.

За результатами звернень громадян було складено 15 позовних заяв, 24 клопотання до суду по справам, в яких надається вторинна правова допомога, 17 заяв до нотаріальної контори та 11 заяв до органів місцевого самоврядування.

У вересні 2016 року було розроблено та виготовлено інформаційні буклети: «Пам'ятка селянину – власнику земельного паю», «Пам'ятка про оформлення спадщини на земельний пай», а також «Посібник з земельних питань для селян».

Вказані пам'ятки розповсюджуються під час проведення прийомів громадян у приймальнях, а також під час виїзних прийомів. Також частина пам'яток передана Чугуївській районній централізованій бібліотечній системі задля їх подальшої передачі та поширення серед сільських бібліотек-філій. Окрім цього, було організовано та здійснено вуличну акцію із роздачі вказаних посібників на автовокзалах м. Чугуїв, смт Печеніги та смт Шевченкове.

В ході роботи Ресурсного центру захисту прав селян-власників земельних ділянок вже було досягнуто:

- припинено самовільне заняття земельних ділянок – 230 га;
- визнано право власності на земельну ділянку у судовому порядку – 34 кейси;
- надано допомогу в успадкуванні земельних ділянок – 29 кейсів;
- запобігли незаконній безоплатній передачі земельних ділянок – 42 кейси.
- надано допомогу у виділенні земельних паїв у натурі спадкоємцям після смерті власника – 65 кейсів.

Також ЧПГ долучилася до ініціативи **«Громадськість проти корупції. Зменшення корупційних проявів на території Харківської області»** в рамках проекту «Прозорість і доброчесність публічного сектору», що впроваджується Програмою розвитку ООН в Україні за фінансової підтримки Міністерства закордонних справ Данії.

Протягом вересня початку листопада 2016 року було направлено 53 скарги до Національної поліції, НАЗК, НАБУ та прокуратури за ознаками вчинення адміністративного правопорушення у сфері конфлікту інтересів, що скоєні у районах Харківської області. Підготовлено 10 позовних заяв для скасування незаконних рішень органів місцевого самоврядування. Було

направлено 26 скарг на прийняті в умовах конфлікту інтересів рішень ОМС з метою їхнього скасування.

Здійснено розробку покрокового інструментарію з аналізу декларацій та моніторингу стилю життя посадовців та депутатів, зокрема через відкриті реєстри нерухомого майна, транспортних засобів, підприємств та організацій тощо.

Опрацьовано за відповідним алгоритмом аналіз декларацій посадовців за 2015 рік, створено їх досьє з огляду на інформацію, доступну у реєстрах, інформацію про утворені ними чи членами сім'ї юридичні особи, інформацію, доступну у ЗМІ. Здійснено збір інформації про стиль життя декларантів, зокрема шляхом використання загальнодоступних джерел, як-то соціальні мережі. Загалом було зібрано 250 декларацій посадовців (прокурорів, слідчих, державних службовців за географією проекту). Направлено 54 заяви до Національного агентства із запобігання корупції щодо порушень, допущених при заповненні електронних декларацій.

Виготовлено методичний посібник, який містить не тільки новели антикорупційного законодавства, а також надає можливість антикорупційним органам в подальшому уникати недоліків у складанні матеріалів, а наведені приклади корупційних правопорушень допоможуть виявляти аналогічні корупційні правопорушення.

Підготовлено інформаційний кольоровий буклет «Як за декларацією виявити факти корупційних порушень та кому повідомити про це?», що вміщує алгоритм дій та систему, за якою громадські активісти зможуть провести свій моніторинг, включає в себе інструментарій для проведення моніторингу декларацій, витрачання бюджетних коштів, дій з виявлення конфлікту інтересів в діяльності посадовців тощо.

Також видано інформаційний кольоровий буклет «Що таке корупційне правопорушення та до кого звертатись, коли права порушено?», зміст якого побудований на новелах антикорупційного законодавства, наведено перелік та адреси антикорупційних органів, їх повноваження, перелічено осіб, що є суб'єктами відповідальності за корупційні правопорушення, відповідно до ЗУ «Про запобігання корупції».

Завдяки зусиллям команди проекту, до Апеляційного суду Харківської області та Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ було направлено звернення щодо уніфікації практики розгляду судами справ, що виникають у сфері конфлікту інтересів, в якому зазначено розбіжності та помилки місцевих судів. Наприклад, вимагання доведення настання шкоди, хоча допущення конфлікту інтересів є правопорушенням із формальним складом; непризначення покарання особам, вину яких доведено, через те, що за рішення, з приводу якого виник конфлікт інтересів, голосувала більшість депутатів місцевої ради; призначення штрафу менше мінімальної межі, встановленої в Кодексі України про адміністративні правопорушення (КУпАП). Отримано листи із цих судів, в яких вони зазначають про врахування надісланих рекомендацій при підготовці чергового узагальнення судової практики.

Розроблено «Рекомендації для зменшення рівня корупційного ризику в органах ОМС» та «Роз'яснення щодо поняття та сутності конфлікту інтересів», які з відповідним листом-зверненням направлено до 70 місцевих рад Харківської області.

Так само, проводилась інша робота за цим напрямком. Активна діяльність ЧПГ у сфері запобігання корупції постійно висвітлюється в друкованому засобі масової інформації – газеті «Правова позиція», що пройшла державну реєстрацію 21.07.2016 року. Даний ЗМІ, засновником якого виступила Чугуївська правозахисна група, є незалежним виданням від органів влади виданням, що поширюється в Харківській області.

Чугуївська правозахисна група постійно веде роботу з підвищення рівня правової поінформованості громадян щодо захисту своїх прав. Зокрема, у серпні 2016 року було розміщено інформаційний стенд ЧПГ на території Автостанції Харків АС-6 «Заводська», що знаходиться біля станції метро «Індустріальна» (колишня – «Пролетарська») за адресою: м. Харків, проспект Московський, 299-а. Ще один свій інформаційний стенд праозахисники встановили в Чугуєві по бульвару Комарова, біля будинку №14 по вулиці Музейній (колишня – Рози Люксембург).

Тепер громадяни мають можливість ознайомлюватись з інформацією про те, як обстоювати свої права, в більш зручному вигляді й цілодобово. Стенди кожен день оновлюються буклетами та брошурами різної тематики.

Регулярно представник організації адвокат Роман Лихачов, поза межами проектної діяльності ЧПП, надає фахову адвокатську допомогу громадянам на принципах pro bono (від лат. pro bono publico – заради суспільного блага). Юридичні послуги pro bono надаються безкоштовно, як благодійна діяльність для соціально незахищених груп населення або ж у резонансних справах, пов'язаних з кричущими порушеннями прав людини.

Вагомого значення надається питанням боротьби з дискримінацією. Так, значного розголосу набула справа ромського підлітка-переселенця, за допомоги Чугуївської правозахисної групи 2 вироки стосовно якого були скасовані, через істотні порушення судового процесу.

У січні 2016-го у Дворічанському районі Харківської області 15-річний ромський хлопець-переселенець побився з односельчанином, який ображав його брата. За завдані потерпілому легкі тілесні ушкодження, закриту черепно-мозкову травму, струс головного мозку та набряк Дворічанський районний суд засудив неповнолітнього до 2-х років позбавлення волі.

Вирок було винесено з численними процедурними порушеннями. Правозахисник Роман Лихачов указував на низку порушень щодо юнака і доводив, що неповнолітній є вразливим за різними ознаками і потерпає від подвійної дискримінації.

Подробиці випадку вперше обговорювалися 14 січня у Харкові, під час круглого столу з ромських питань, який пройшов за підтримки Міжнародного фонду «Відродження». Учасники діалогу – громадські активісти, представники ромських громадських організацій, міжнародних інституцій, фондів та місій, органів державної влади та місцевого самоврядування, правозахисники – розглянули цей приклад порушення прав рома, у справі якого простежувалися ознаки дискримінації за національною ознакою.

На захист хлопця об'єдналися фахівці на чолі з Романом Лихачовим. Вже приблизно за місяць було досягнуто першого значного результату – 22 лютого 2016 року Богдана звільнили з-під варті. А на початку червня сталася чергова правова перемога.

«Тепер Богдан несудимий, він продовжить навчатися у школі. Так, у нього бідна багатодітна сім'я, але заради саме таких дітей варто боротися», – зазначив Роман Лихачов.

УСПІШНІ ІСТОРІЇ

Наводимо інформацію про інші правові перемоги ЧПГ – в якості прикладів – по одному на кожен місяць 2016 року:

1. Ми вміємо захищати журналістів, які пишуть правду!

Не так давно ми в судовому порядку поновили на посаді головного редактора газети «Печенізький край» Тетяну Сиром'ятнікову.

Але районні владники, не давши їй пропрацювати і дня, її тут же звільнили «у зв'язку з втратою довіри».

Ми з цим не погодилися і повторно пішли до суду – і справедливість восторжествувала: спільними зусиллями з юристом Чугуївської правозахисної групи Наталією Сарматичською Т. Сиром'ятнікова в січні поточного року знову була поновлена на посаді.

Цитуємо рішення Печенізького районного суду Харківської області:

«Визнати незаконним та скасувати рішення XLIV сесії VI скликання Печенізької районної ради Харківської області від 28 липня 2015 року в частині звільнення ОСОБА_4 з посади редактора КП «РЕДАКЦІЯ ГАЗЕТИ «ПЕЧЕНІЗЬКИЙ КРАЙ» у зв'язку з втратою довір'я на підставі пункту 2 статті 41 Кодексу законів про працю України.*

Поновити ОСОБА_4 на посаді редактора КОМУНАЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА «РЕДАКЦІЯ ГАЗЕТИ «ПЕЧЕНІЗЬКИЙ КРАЙ».

Стягнути з КОМУНАЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА «РЕДАКЦІЯ ГАЗЕТИ «ПЕЧЕНІЗЬКИЙ КРАЙ» на користь ОСОБА_4 середній заробіток за час вимушеного прогулу за період з 29 липня 2015 року по 12 січня 2016 року у розмірі 26 180 гривень 90 копійок.

Допустити негайне виконання цього рішення в частині поновлення ОСОБА_4 на посаді редактора КОМУНАЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА «РЕДАКЦІЯ ГАЗЕТИ «ПЕЧЕНІЗЬКИЙ КРАЙ».

Стягнути з Печенізької районної ради Харківської області на користь ОСОБА_4 витрати на правову допомогу у розмірі 3 000 гривень 00 копійок.

Стягнути з Печенізької районної ради Харківської області на користь держави судовий збір у розмірі 749 гривень 01 копійки».

Невже владі в Печенігах так важко зрозуміти, що не можна закривати рот пресі, пора вчитися звикати до справедливої критики!

Хочу також подякувати колегам з Харківської правозахисної групи, які підтримали нас у цій справі.

**ОСОБА_4 – в даному рішенні суду – Тетяна Сиром'ятнікова.*

Роман Лихачов

Портал «Права людини в Україні», <http://khpg.org.ua/index.php?id=1453375045>

2. Швидка волонтерська допомога

Днями до Центру підтримки та консультацій для вимушених переселенців «Станція Чугуїв» звернувся глухонімиий чоловік-переселенець.

Як з'ясувалося, він потребує термінової медичної допомоги через онкологічне захворювання: онкологія піднебіння з метастазами і з відкритою гнійною виразкою лимфоцитоза на шії. Час не зупинити, діяти треба було негайно, на рахунок – кожна година.

І знайшлися люди, які дуже швидко відреагували на проблемну ситуацію. Волонтерка, депутат Чугуївської районної ради Маргарита Лихачова, не вагаючись, минаючи всі бюрократичні процедури, зв'язалася безпосередньо з головним лікарем Чугуївської Центральної районної лікарні В'ячеславом Грушкою з проханням про допомогу, у чому отримала повну підтримку.

За сприяння В. Грушки Харківським обласним онкоцентром переселенцю було призначено лікування, а онкологом Чугуївської ЦРЛ Юрієм Шипенком виписані безкоштовні рецепти на придбання медикаментів для проходження курсу хіміотерапії.

Як тільки рецепти передали до Чугуївської центральної районної аптеки №62 (завідуюча – Лілія Бородай), призначені препарати негайно були замовлені й наступного ж ранку доставлені за місцем призначення.

16 лютого на «Станції Чугуїв» Харківським обласним фондом соціальної допомоги видавалися продуктивні набори. 40 переселенців отримали гуманітарну допомогу, і першим з рук представника Фонду Валерія Задоренка її одержав багатостраждальний чоловік, хворий на онкологію. Якого відразу ж відправили до Харкова на госпіталізацію і проходження стаціонарного курсу лікування.

Побажаємо йому якнайшвидшого одужання! І висловимо слова подяки всім тим, хто допомагав людині, яка, через лиха й поневіряння останнього часу навіть не сподівалася на таку увагу з боку правозахисників, волонтерів і лікарів.

Георгій Кобзар

Сайт «Медичні права вимушених переселенців» <http://pereselenci-med.kh.ua/?p=449>

3. Як військовий за допомогою правозахисників Харківську міськраду переміг

Харківська міська рада програла справу проти офіцера – учасника АТО, якого в суді супроводжували юристи Чугуївської правозахисної групи. Рішення, за яким мерія буде зобов'язана виділити учаснику АТО з нехарківською реєстрацією земельну ділянку, вступило в законну силу.

Віктор* – український військовослужбовець, що мешкав у Феодосії, – вимушений був покинути півострів, коли Крим було анексовано Росією. Офіцер не спокусився на обіцянки високої зарплатні у «руському світі», навпаки, пішов воювати у зону АТО з озброєними окупантами та їх поплічниками.

Приступивши на військову службу в Харкові у Національній академії Національної гвардії України, Віктор був взятий на облік як внутрішньо переміщена особа.

В травні минулого року він, маючи статус учасника бойових дій, що приймав участь у проведенні антитерористичної операції, звернувся до Харківського міського голови із заявою про розгляд питання щодо включення його до загальноміських списків на отримання земельної ділянки.

Однак 26.06.2015 р. Управління обліку та розподілу житлової площі Департаменту житлового господарства Харківської міської ради своїм листом повідомило Віктору про неможливість його включення до списків черговиків на отримання земельної ділянки – через відсутність реєстрації проживання в місті Харкові.

З огляду на те, що на законодавчому рівні жодної прив'язки до місця реєстрації чи місця проживання військовослужбовця при розгляді його звернення щодо отримання ним у власність земельної ділянки в межах певного населеного пункту або території немає, Віктор звернувся по допомогу до правозахисників.

Юристи Чугуївської правозахисної групи на чолі з Романом Лихачовим підготували фахову адміністративну позовну заяву та обстоювали інтереси позивача в судах.

І в Міжнародний день прав людини 10 грудня 2015 року Дзержинський районний суд м. Харкова прийняв постанову, якою визнав протиправними дії Харківської міської ради в частині відмови включити Віктора до загальноміських списків черговиків на отримання земельної ділянки та зобов'язав включити його до цих списків – *«у відповідності до діючого законодавства України, що регулює надання земельних ділянок учасникам антитерористичної операції»*, відповідно до заяви від 14.05.2015 року.

Чинovníки міськради не погодилися з «діючим законодавством України» та рішенням суду та вирішили подати апеляційну скаргу.

Днями колегія суддів Харківського апеляційного адміністративного суду вирішила постанову Дзержинського районного суду м. Харкова від 10.12.2015 р. залишити без змін. При цьому було наголошено: *«Посилання відповідача на обов'язковість наявності реєстрації у місті Харкові, що передбачено «Порядком обліку громадян, які бажають одержати у власність земельні ділянки для будівництва та обслуговування, господарських будівель і споруд», затвердженим рішенням Харківської міської ради від 20.02.2009 р., колегія суддів не приймає, оскільки закон, який має вищу юридичну силу, відповідних обмежень не містить»*.

«Це прецедент, анонсуємо подальші справи з захисту прав учасників АТО проти свавілля влади», – заявили у ЧПГ.

Коментар фахівця. Роман Лихачов, адвокат, голова Чугуївської правозахисної групи:

Відповідно до п. 14 ст. 12 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», учасники бойових дій мають право на першочергове відведення земельних ділянок для індивідуального житлового будівництва, садівництва і городництва. (Не мають права на отримання безоплатно у приватну власність земельної ділянки лише ті учасники АТО, які вже використали це право).

Положеннями ч. 6 ст. 118 Земельного кодексу України встановлено, що громадяни, зацікавлені в одержанні безоплатно у власність земельної ділянки із земель державної або комунальної власності для ведення фермерського господарства, ведення особистого селянського господарства, ведення садівництва, будівництва і обслуговування жилого будинку, господарських будівель і споруд, індивідуального дачного будівництва, будівництва індивідуальних гаражів у межах норм безоплатної приватизації, подають заяву про вибір місця розташування земельної ділянки до відповідної районної державної адміністрації або сільської, селищної, міської ради за місцезнаходженням земельної ділянки.

Частиною 1 ст. 122 Земельного кодексу передбачено, що сільські, селищні, міські ради передають земельні ділянки у власність або у користування із земель комунальної власності відповідних територіальних громад. Будь-яких обмежень щодо реєстрації громадян закон не містить.

Крім того, відповідно до ч. 2 ст. 2 ЗУ «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» реєстрація місця проживання чи місця перебування особи або її відсутність не можуть бути умовою реалізації прав і свобод, передбачених Конституцією, законами чи міжнародними договорами України, або підставою для їх обмеження.

**Віктор у перекладі з латині означає «переможець».*

Юрій Чумак

Портал «Правовий простір» <http://legalspace.org/ua/napryamki/dopomoga-vijskovim/item/6818-yak-viiskovy-za-dopomohoiu-pravozakhysnykiv-kharkivsku-miskradu-peremih>

4. Женщину-полицейского уволили незаконно – правозащитники

Чугуевская правозащитная группа помогла восстановиться в должности уволенной полицейской. По данным правозащитников, женщину-милиционера из Купянска, которая в то время находилась в отпуске по уходу за ребенком до 3-х лет, сократили в управлении МВД Украины на Южной железной дороге. Это было сделано незаконно: без предупреждения и без предложения новой должности.

Женщина обратилась за помощью к правозащитникам. Юристы Чугуевской правозащитной группы помогли ей составить исковое заявление и представляли интересы в административном процессе. Недавно иск был удовлетворен в полном объеме. Суд обязал восстановить милиционера в должности или назначить на равнозначную должность в других территориальных органах МВД (Национальной полиции).

Как уточнили в правозащитной группе, дело было поддержано в рамках деятельности «Центра интеграции первичной и вторичной бесплатной правовой помощи на уровне территориальных общин Харьковской области», который работает в рамках проекта «Доступная и качественная правовая помощь в Украине». Этот проект внедряется Канадским бюро международного образования при поддержке правительства Канады и Международного фонда «Возрождение».

Алексей Грищенко

Информационное агентство «Status Quo»
http://www.sq.com.ua/rus/news/novosti/21.04.2016/pravozaschitniki_vernuli_zhenschinu_na_sluzhbu_v_politsiyu/

5. Правозахисники допомогли шахтарю-переселенцю «розморозити» його пенсію

Юристи Чугуївської правозахисної групи допомогли шахтарю-переселенцю отримати належну йому пенсію.

Сергій Іванович* майже все життя відпрацював на шахті. І мав всі сподівання на те, що в поважному віці отримуватиме гідну пенсію. Але військові дії на Донбасі змусили його виїхати до Харківщини.

Поселившись у Чугуївському районі, переселенець ще у вересні 2015 року подав документи до управління Пенсійного фонду для отримання пенсії шахтаря. Довідку з шахти, що знаходиться в Луганській області та підтверджує дійсний стаж роботи гірника, надав одразу.

Претензій до наданої довідки або інших документів працівники Пенсійного фонду не мали, проте отримати пенсію протягом останніх 7 місяців заявник чомусь так і не зміг. На неодноразові питання щодо причин затримки в оформленні пенсії, однозначної відповіді від чиновників Пенсійного фонду Сергій Іванович не отримав.

Саме з такою проблемою шахтар-переселенець звернувся до правників волонтерської ініціативи «Станція Чугуїв». Юристи Чугуївської правозахисної групи підготували та подали скаргу на Урядову гарячу лінію щодо бездіяльності працівників Пенсійного фонду.

Після чого справа зрушила та пенсію шахтаря переселенцю нарешті призначили.

Безоплатну правову допомогу було надано в рамках проекту «Станція Чугуїв – консультаційний та інформаційний центр для переселенців», що здійснюється за підтримки Програмної ініціативи «Громадські ініціативи нової України» Міжнародного фонду «Відродження».

*Ім'я героя змінене з етичних міркувань

Наталія Сарматичка

Портал «Правовий простір» <http://legalspace.org/ua/napryamki/dopomoga-vimushenim-pereselentsyam/item/7123-pravozakhysnyky-dopomohly-shakhtariu-pereselentsiu-rozmorozty-i-ohopensiui>

6. Газова компанія примушує селянина до сервітуту? Закон на боці громадянина

Уявіть ситуацію: людина живе спокійним життям у невеличкому селі, здає свою земельну ділянку в оренду агрофірмі для вирощування сільськогосподарських культур, але раптом приходять хтось і заявляє: дай мені цю ділянку, я тут буду газ шукати! І цей «хтось» – велика компанія.

На жаль, це не уявна ситуація, а цілком реальна, яка сталася з жителем Харківщини. Щоправда, Товариство з обмеженою відповідальністю «Енерго-Сервісна компанія «Еско-Північ» земельну ділянку в селянина Миколи Ігоревича* не відбирає, а намагається примусити його до сервітуту... строком на 10 років.

Юрій Шершень

Портал «Правовий простір» <http://legalspace.org/ua/noviny/uspishna-praktika/item/7255-hazova-kompaniia-prymushuie-selianyna-do-servitutu-zakon-na-botsi-hromadianyna>

7. Мешканці Клугино-Башкирівки платитимуть за електроенергію за «сільськими» тарифами

До Чугуївської правозахисної групи звернувся М.* – мешканець села Клугино-Башкирівка, що входить до складу Чугуївської міської ради Харківської області.

Він скаржився на те, що в даному населеному пункті не застосовуються тарифи на електроенергію як для мешканців села, натомість, «Енергозбут» обраховує ціну за «світло» для жителів Клугино-Башкирівки як для городян.

Хоча, згідно з постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 26.02.2015 №220 «Про встановлення тарифів на електроенергію, що відпускається населенню», для мешканців, що проживають у сільській місцевості, встановлено мінімальні тарифи на електроенергію за обсяг, спожитий до 150 кВт/год на місяць (включно), у той час як населенню в межах міста встановлено ті самі тарифи за обсяг, спожитий до 100 кВт/год електроенергії на місяць.

Тобто, в межах 101 – 150 кВт/год для селян фактично діє пільговий тариф. Проте «Енергозбут АК «Харківобленерго» вирішило «не помічати» цієї норми і не поширювало означену пільгу на жителів Клугино-Башкирівки.

Тоді голова ЧПП Роман Лихачов, який є депутатом Чугуївської міської ради, звернувся до мерії з запитом, в якому просив надати інформацію:

1) щодо адміністративно-територіальної одиниці населеного пункту Клугино-Башкирівка, а саме: містом чи селом є вказаний населений пункт; та копії документів, на підставі яких визначено таку адміністративно-територіальну одиницю;

2) які норми (як до міста чи до села) та на підставі чого повинні застосовуватися на території адміністративно-територіальної одиниці населеного пункту Клугино-Башкирівка при встановленні тарифів на комунальні послуги?

У відповіді Чугуївської міської ради №Л-25-е/п від 03.03.2016 року було повідомлено, що *«відповідно до розділу 5 «Алфавітний покажчик населених пунктів України» електронного довідника «Україна. Адміністративно-територіальний устрій», який розміщено на веб-сайті Верховної Ради України, що має статус офіційного, Клугино-Башкирівка як самостійна адміністративно-територіальна одиниця має статус населеного пункту – села».*

Щоправда, чиновники міськради, посилаючись на постанову Кабінету Міністрів України «Про забезпечення єдиного підходу до формування тарифів на житлово-комунальні послуги», заявили, що при формуванні тарифів *«до уваги не беруться ознаки споживача послуг (юридична чи фізична особа), тип населеного пункту тощо».*

Цікава виходить історія: НКРЕ бере до уваги тип населеного пункту, а Чугуївська міськрада та «Харківобленерго» – ні!

Після того як М., за порадою правозахисників, поскаржився на цю «неуважність» на урядову «гарячу лінію», Департамент житлово-комунального господарства та розвитку інфраструктури Харківської обласної державної адміністрації повідомив, що *«на сьогодні питання щодо застосування тарифів на електроенергію для мешканців села Клугино-Башкирівка знаходиться на розгляді у Чугуївському районному відділенні «Енергозбуту АК «Харківобленерго».*

Паралельний «наступ» М. (у формі звернення) на Чугуївське районне відділення «Енергозбуту» та депутата Лихачова (у формі депутатського звернення) – на Чугуївську міську раду, – нарешті увінчався успіхом: з мерії надійшов лист, в якому вказано, що з 1 липня 2016 року мешканцям с. Клугино-Башкирівка встановлено тарифи на електроенергію, в розмірах, передбачених для сільського населення.

**Ім'я змінено з етичних міркувань.*

Юрій Чумак

Портал «Права людини в Україні»

<http://khp.org.ua/index.php?id=1469565300>

8. Гроші на безкоштовні ліки для тяжко хворих – у першу чергу

На Харківщині, завдяки активній позиції Чугуївської правозахисної групи, на безкоштовні медичні препарати для лікування онкохворих, учасників АТО та переселенців виділено 360 тис. грн.

І відтепер у м. Чугуєві 52 людина, хвора на онкологічні захворювання, матиме можливість отримати медикаменти за кошти місцевого бюджету.

Протягом травня – липня 2016 року правозахисники писали петиції, збирали підписи, проводили пікет (на якому пропонували гроші, зекономлені завдяки запровадженню «ProZoggo», направити на ліки для хворих), та виступали на сесії Чугуївської міської ради – з метою, щоб привернути увагу депутатів та можновладців на кричущу проблему, пов'язану з тим, що з державного бюджету не було виділено достатніх коштів на покриття витрат на безоплатні або пільгові медпрепарати по 18 категоріям громадян, включаючи онкологічно хворих та учасників бойових дій.

І після проведеної Чугуївською правозахисною групою (за підтримки програмної ініціативи «Громадське здоров'я Міжнародного фонду «Відродження») активної адвокаційної кампанії, ситуація зрушила з мертвої точки. На червневій сесії Чугуївської міськради голова ЧПГ Роман Лихачов гостро підняв питання відсутності фінансування ліків для онкохворих та учасників АТО, унаслідок чого міський голова надала протокольне доручення «розібратися» в цьому. Як результат, наприкінці липня міська рада внесла зміни до бюджету, відповідно до яких було прийнято рішення:

«Забезпечити надання матеріальної допомоги на лікування хворим, демобілізованим, які брали участь у проведенні АТО, членам сімей загиблого/померлого учасника АТО, вимушено переміщеним особам: серпень-грудень 2016 року – 360 тис. грн. (міський бюджет)».

Тепер активні дії чугуївських правозахисників будуть спрямовані на вирішення питання щодо належного фінансування паліативної допомоги та лікування ВІЛ/СНІД, на які останнім часом приділяється недостатньо уваги.

Георгій Кобзар

Портал «Громадський простір» <http://www.prostir.ua/?news=hroshi-na-bezkoshtovni-liky-dlya-tyazhko-hvoryh-u-pershu-cherhu>

9. Чугуївські юристи УГСПЛ припинили правовий «футбол» апеляційного суду

На Харківщині правозахисники допомогли людині, що має психічне захворювання, добитися розгляду її апеляційної скарги. Незважаючи на те, що апеляційний суд волів цю скаргу проігнорувати.

До юристів Центру інтеграції первинної та вторинної безоплатної правової допомоги, що працює на базі Чугуївської правозахисної групи, за допомогою звернулася особа, яка страждає від психічного розладу.

За вироком суду першої інстанції цю особу було засуджено до покарання у вигляді позбавлення волі на строк 4 роки. Не погоджуючись із вказаним вироком місцевого суду, юристи Центру підготували апеляційну скаргу в межах строку апеляційного оскарження. Проте ухвалою Апеляційного суду Харківської області, скаргу засудженого, через її нібито «невідповідність вимогам Кримінального процесуального кодексу України», було залишено без руху і встановлено строк для усунення зазначених у ній недоліків.

У межах наданого терміну засуджений повторно звернувся до суду апеляційної інстанції щодо оскарження зазначеного судового рішення в апеляційному порядку, однак апеляційний суд ухвалою повернув вказану апеляційну скаргу, оскільки особа начебто «в установленний строк не усунула недоліки апеляційної скарги, яку залишено без руху».

Тому юристи Центру підготували касаційну скаргу на вказану ухвалу Апеляційного суду.

І вже колегія суддів Вищого спеціалізованого суду України, проаналізувавши текст апеляційної скарги, дійшла до висновку, що суддя-доповідач апеляційного суду передчасно повернув апеляційну скаргу особі, яка її подала, не перевірявши при цьому ретельно змісту на дотримання вимог КПК.

Колегія суддів становила, що апеляційний суд ретельно не розібрав наведених доводів і належно не перевіряв апеляційну скаргу, що ставить під сумнів законність та обґрунтованість постановленої ухвали.

За таких обставин, ухвалою ВССУ ухвала Апеляційного суду Харківської області була скасована у зв'язку з істотним порушенням вимог кримінального процесуального закону під час її постановлення – з призначенням нового розгляду в суді апеляційної інстанції зі стадії прийняття апеляційної скарги.

Отже, відтепер з'явився шанс на те, що суд апеляційної інстанції, замість того, щоб займатися «футболом» апеляційної скарги засудженого, що страждає на психічний розлад, дійсно розгляне її по суті та неупереджено.

Допомога була надана рамках проекту «Центр інтеграції первинної та вторинної безоплатної правової допомоги на рівні територіальних громад Харківської області» за підтримки програмної ініціативи «Права людини та правосуддя» Міжнародного фонду «Відродження», що впроваджується Канадським бюро міжнародної освіти за підтримки Уряду Канади.

Зазначимо, що Чугуївська правозахисна група є членом Української Гельсінської спілки з прав людини.

Наталія Сарматичка

Сайт УГСПЛ <http://helsinki.org.ua/articles/chuhujivski-yurysty-uhspl-prypynyly-pravovyj-futbol-apelyatsijnoho-sudu/>

10. Договір оренди закінчився, але орендар піти забарився

Чугуївська правозахисна група продовжує вести справи проти тих, хто незаконно використовує земельні ділянки (паї), поза межами строку дії договору оренди землі.

До ЧПГ звернулась мешканка Шевченківського району Харківської області з наступною проблемою: У 2009 році між нею та сільськогосподарським підприємством було укладено договір оренди земельної ділянки строком на 5 років. Тобто строк дії договору закінчився в 2014 році. Однак сільськогосподарське підприємство продовжувало користуватися належною заявницею на праві власності земельною ділянкою без будь-яких правових підстав.

На письмову скаргу підприємство відповіло, що, «на їх думку», строк дії договору закінчується не в 2014 році, а в 2017 році. Мовляв, строк дії договору має рахуватись з моменту його державної реєстрації, яка відбулась лише в 2012 році. Однак сільськогосподарське підприємство «забуло», що використовувало земельну ділянку саме з моменту підписання договору оренди землі в 2009 році, а не з 2012 року. Тобто підприємство користувалося землею протягом 3-х років без належного оформлення.

Зіткнувшись з таким зухвалим порушенням права власності, юристи Чугуївської правозахисної групи на чолі з адвокатом Романом Лихачовим підготували відповідну позовну заяву до Шевченківського районного суду Харківської області.

27 вересня 2016 року позовні вимоги землевласниці до сільськогосподарського підприємства про визнання договору оренди припиненим та повернення земельної ділянки – були задоволені в повному обсязі. Порушені права власниці землі були відновлені.

Довідка

Безоплатну правову допомогу було надано Чугуївською правозахисною групою в рамках проекту «Ресурсний центр захисту прав селян-власників земельних ділянок у Чугуївському, Печенізькому та Шевченківському районах Харківської області», що реалізовується за підтримки Фонду сприяння демократії Посольства США в Україні.

Антон Биченко

Портал «Правовий простір» <http://legalspace.org/ua/noviny/uspishna-praktika/item/7944-dohovir-orendy-zakinchivsia-ale-orendar-pity-zabaryvsia>

11. Под Харьковом за необоснованные обвинения присудили моральный ущерб

Государство должно выплатить руководителю предприятия 35 тыс. грн.

Как рассказали в Чугуевской правозащитной группе, в марте 2012 года руководителя предприятия безосновательно обвинили в совершении имущественного преступления и фактически продержали 3 года под подпиской о невыезде.

Уголовные дела возбудили по ч. 2. ст. 191 УК (присвоение, растрата или завладение чужим имуществом путем злоупотребления должностным лицом своим служебным положением) и по ч. 1 ст. 366 (служебная подделка) относительно якобы злоупотреблений, совершенных должностными лицами ООО «С.». Постановлением следователя Валковской межрайонной прокуратуры для директора общества, гражданина В. избрали меру пресечения в виде подписки о невыезде.

Почти два года подозреваемый находился в тяжелой моральной атмосфере, резко ухудшилось состояние здоровья. Авторитет был полностью подорван на работе, потому пришлось уволиться. Выехать не позволяла подписка. Семья попала в сложное финансовое положение.

«Трудно сказать, какими доказательствами руководствовались правоохранители, начиная уголовные производства, но человек до последнего защищался, так как знал, что невиновен. Он постоянно оспаривал действия сотрудников прокуратуры, но чаще всего получал отписки», говорит глава ЧПГ Роман Лихачев.

Только в октябре 2015 года из полученной от прокуратуры ответа на жалобу стало известно, что еще 25.04.2014 года на основании постановления следователя Валковского РО уголовное производство было закрыто на основании п. 2 ч. 1 ст. 284 УПК Украины (установлено отсутствие в деянии состава уголовного правонарушения), и ранее избранная мера пресечения отменена. За справедливостью бывший директор обратился к правозащитникам, который составили гражданский иск. На днях Валковский районный суд вынес решение: «исходя из принципов разумности и справедливости, взыскать из Государственного бюджета Украины путем списания средств с единого счета Государственной казначейской службы Украины,

предназначеного для возмещения ущерба, причиненого гражданину незаконными действиями органов дознания, досудебного следствия, прокуратуры и суда, в пользу В. моральный вред в размере 35 000 грн».

Юлия Байрачная

«Харьков. Комментарии» <http://kharkov.comments.ua/news/2016/11/25/092544.html>

12. «Гроші під ялинку»: як у 2016-му році вдалося повернути кошти до місцевих бюджетів Харківської області

23 грудня 2016 р. у харківському прес-центрі «Накипіло» громадські активісти: Роман Лихачов – провідний аналітик Чугуївської правозахисної групи, Станіслав Кучеров – представник Мережі антикорупційних центрів та Сергій Рогозін – експерт у сфері попередження корупції – розповіли про те, як за допомогою правової та антикорупційної діяльності в 2016-му році вдалося поповнити коштами місцеві бюджети Харківської області.

2/3 всіх земель України є землями сільськогосподарського призначення, більшість з них використовується за призначенням орендарями, однак в силу того, що значна частина населення не в змозі реалізувати своє право на володіння земельною ділянкою з причин юридичну необізнаність, перепони в оформленні, створені місцевими чиновниками, зазначені землі часто використовуються орендарями без сплати орендної плати власникам і податків до місцевих бюджетів.

Чугуївською правозахисною групою та Мережею антикорупційних центрів в 2016 році у цій сфері вже було досягнуто:

- припинено самовільне зайняття земельних ділянок – 230 га;
- визнано право власності на земельну ділянку в судовому порядку – 34 кейси – 125 га;
- надано допомогу в спадкуванні земельних ділянок – 29 кейсів – 65 га;
- запобігли незаконній безоплатній передачі земельних ділянок – 42 кейси;
- надано допомогу у виділенні земельних паїв в натурі спадкоємцям після смерті власника – 65 кейсів;
- складено 8 позовних заяв в інтересах громадян (також правозахисники брали участь в судовому захисту землевласників);
- на сьогоднішній день ведеться 11 стратегічних справ, які можуть стати в майбутньому прецедентами по всій країні.

З огляду на те, що зараз встановлений податок на доходи фізичних осіб в розмірі 5% у разі перевищення норм безоплатної передачі при продажу земельної ділянки, і військовий збір – 1,5% від суми доходу особи, 18% – у разі здачі земельної ділянки в оренду, допомагаючи узаконити земельні ділянки, ми сприяємо наповненню бюджетної скарбниці.

Таким чином, вдалося наповнити бюджети на приблизну суму у 230 тис. грн. у 2016 році:

- 1) 36,5 тис. грн було перераховано податків при оренді земельних ділянок площею 125 га (середня ціна 1 га – 30000; середня орендна плата за 1 га – 5% від нормативної оцінки);
- 2) 127 тис. грн. при продажу земельних ділянок, на які допомогли отримати право власності (середня ціна 1 га – 30000, податок при продажу ПДФО – 5% + 1.5% військового збору);
- 3) 67 тис. грн надійшло податків при запобіганні самовільного зайняття земельних ділянок та передачі їх в оренду.

Залишається поставити риторичне питання: чому місцеві органи влади не виявляють активної зацікавленості в законному оформленні земельних ділянок та, відповідно, надходження до бюджетів такої кількості податків?

Крім того, ЧПП і Мережею антикорупційних центрів у царині запобігання корупції було зроблено наступне:

- складено 23 позовні заяви в суди для скасування неправомірних рішень, прийнятих в умовах конфлікту інтересів;
- направлено 54 заяви до правоохоронних органів;
- проаналізовано 284 декларації чиновників;
- на даний момент НАЗК за заявами громадських антикорупціонерів проводиться 42 повних перевірки декларацій чиновників, у тому числі – кількох глав районних адміністрацій і міських голів;

- проведено 10 тренінгів для депутатів з питань заповнення декларацій, і для громадських активістів – щодо виявлення неточностей і порушень в таких деклараціях;
- до місцевих рад було направлено 75 пропозицій стосовно необхідності запровадження «Порядку запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності місцевої ради», 52 з яких вже прийняті.

Георгій Кобзар

Портал «Громадський простір» <http://www.prostir.ua/?news=hroshi-pid-yalynku-yak-u-2016-mu-rotsi-vdalosya-povernuty-koshty-do-mistsevyh-byudzhetiv-harkivskoji-oblasti>

СПІВПРАЦЯ ІЗ ЗАСОБАМИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Інформація про роботу Чугуївської правозахисної групи регулярно висвітлюються на порталі Інформаційного ресурсного центру «Правовий простір» <http://legalspace.org/>, До того ж, команда «Правового простору» розміщувала низку матеріалів про роботу Центру на сторінці <https://www.facebook.com/>.

Започатковано й власну сторінку ЧПГ у Facebook: <https://www.facebook.com/ChuguyivHumanRightsProtectionGroup/>

Чугуївська правозахисна група виступила засновником газети «Правова позиція», що пройшла державну реєстрацію 21.07.2016 року. Сторінка видання у Facebook: <https://www.facebook.com/TheLegalPosition/>

Також ЧПГ започаткувала власний канал на відеохостингу youtube: https://www.youtube.com/channel/UCsWCoXA0CkAex3GvNhE_Kfg

Діяльність Чугуївської правозахисної групи є предметом уваги громадсько-інформаційних газет Харківщини «Время», «Вечерний Харьков», «Наш город», «Вестник Чугуевщины» та інших. В означених ЗМІ друкуються матеріали з найбільш резонансних справ, надаються правові консультації. Також інформування про діяльність Центру відбувається у теле- та радіо-випусках регіональних ЗМІ.

Матеріали про діяльність Чугуївської правозахисної групи регулярно публікуються на сайті партнерів – Харківської правозахисної групи <http://www.khpg.org/>, а також сайтах «Громадський простір» <http://www.civicua.org/>, «Український монітор» <http://www.prostir-monitor.org/>, «Центр правових та політичних досліджень «ДУМА» <http://www.centrduma.org.ua/> та інших Інтернет-ресурсах.

Крім того, інформація про відновлення прав громадян, яких вдалося досягнути завдяки діяльності ЧПГ, стає надбанням громадськості завдяки повідомленням газет і телеканалів України.

Загалом протягом 2016 року вийшло близько 400 інформаційних повідомлень про діяльність Чугуївської правозахисної групи та з коментарями її експертів – у ЗМІ та Інтернет-виданнях.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ПАРТНЕРІВ

2016 рік розпочався із значної для організації події. 10 лютого 2016 року Чугуївська правозахисна група набула членства у найбільш впливовій асоціації вітчизняних неурядових правозахисних організацій – Українській Гельсінській спілці з прав людини. «Це маленький крок для УГСПЛ, і величезний якісний стрибок для нашої організації», – так прокоментував цю подію тодішній голова ЧПГ Роман Лихачов. Прийняття Чугуївської правозахисної групи до УГСПЛ є свідченням вагомого внеску чугуївських правозахисників у справу відстоювання прав людини як на Харківщині, так і в Україні в цілому.

ЧПГ активно співпрацює з Херсонським обласним фондом милосердя та здоров'я, який, за підтримки МФВ, здійснює інформаційну підтримку та адміністрування порталу «Правовий простір» <http://legalspace.org/>, де було опубліковано кілька десятків статей про діяльність Центру. Аналогічна взаємодія налагоджена з Харківською правозахисною групою, на порталі якої «Права людини в Україні» <http://khpg.org/> регулярно публікуються інформаційні повідомлення про правові перемоги чугуївських правозахисників.

Чугуївська правозахисна група входить до «Мережі правового захисту», що стала наступником Мережі центрів правової інформації та консультацій. Організація протягом року активно долучалася до спільних форм роботи партнерів ініціативи (участь у навчальних заходах, розробка інформаційних матеріалів, ведення звітності й обліку клієнтів за спільними стандартами, участь у національних правопросвітницьких кампаніях тощо), що сприяло утвердженню демократичних цінностей і розвитку громадянського суспільства в Україні в цілому.

ЧПГ співробітничав з Коаліцією з протидії дискримінації в Україні. Також чугуївські правозахисники стали одними із ініціаторів створення Громадської координаційної ради з інтеграції та захисту прав ромів у Харківській області.

Чугуївська правозахисна група є однією з активних учасників Громадського партнерства «За прозорий бюджет». ЧПГ виступила засновником «Мережі антикорупційних центрів», що наразі охоплює низку міст і районів Харківської, Луганської та Донецької областей.

Крім того, ЧПГ є однією з організацій, що регулярно співпрацює з Мандрівним міжнародним фестивалем документального кіно про права людини Docudays UA

КОНТАКТНА ІНФОРМАЦІЯ

Повна назва організації	Чугуївська міськрайонна громадська організація «Чугуївська правозахисна група»
Поштова адреса організації:	63503, Харківська обл., м. Чугуїв, вул. Музейна, 16а
Веб-сторінка організації:	https://www.facebook.com/ChuguyivHumanRightsProtectionGroup/ Також ЧПГ адмініструє сайт «Захист прав вимушених переселенців»: http://www.pereselenci.kh.ua/
Телефон «гарячої лінії»	+380-097-179-38-22
Електронна пошта організації	chpg@ukr.net
ПІБ керівника організації:	Пекареніна Оріся Миколаївна
Контактні дані керівника організації (моб. тел., ел. пошта):	097-179-38-22, orusya.lawyer@gmail.com

Додатково: інформація про ЧПГ в «Вікіпедії»: https://uk.wikipedia.org/wiki/wiki/Чугуївська_правозахисна_група